

Visiedocument 2020

Aanleiding: Versterken en verduidelijken positie
arts verstandelijk gehandicapten (arts VG)

Versie: December 2024

Aanleiding: Versterken en verduidelijken positie arts verstandelijk gehandicapten (arts VG)

De arts VG is dé specialist op het gebied van gezondheidsproblematiek van mensen met een verstandelijke beperking. Als een van de jongste specialismen in het medisch vakgebied heeft de arts VG de laatste jaren een belangrijke professionaliseringsslag gemaakt. Het veld waarin de arts VG werkt is volop in beweging. Denk bijvoorbeeld aan de extramuralisering en het streven naar een inclusieve samenleving, het structureel onderbrengen van de geneeskundige zorg voor specifieke patiëntengroepen (GZSP) in de Zorgverzekeringswet (Zvw) of de implementatie van de Wet zorg en dwang (Wzd). In Nederland zijn zo'n 260 geregistreerde artsen VG, vooral werkzaam in residentiële voorzieningen, poliklinieken en gespecialiseerde kinderdagcentra. Mede door een groeiende vraag naar artsen VG in andere zorgsectoren, zoals de psychiatrie en de verslavingszorg, ziekenhuizen en academische expertisecentra is het tekort aan artsen VG een probleem voor de zorg en ondersteuning aan mensen met een verstandelijke beperking¹.

Gezien deze ontwikkelingen is het belangrijk de positionering van de arts VG verder te verduidelijken en te versterken. De Nederlandse Vereniging Artsen Verstandelijk Gehandicapten (NVAVG) heeft in haar statuten als doel vastgelegd *het handhaven en bevorderen van de kwaliteit van de medische dienstverlening voor mensen met een verstandelijke beperking* vanuit de volgende perspectieven:

1. Het bevorderen van de onderlinge gedachtewisseling en samenwerking van artsen in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking;
2. Het bevorderen en ontwikkelen van opleidingsmogelijkheden voor artsen in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking;
3. Het bevorderen van meningsvorming en standpuntbepaling ten aanzien van onderwerpen die van belang kunnen zijn voor de organisatie en het functioneren van de medische dienstverlening in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking, en hierover gevraagd en ongevraagd advies geven².

In 2012 heeft de NVAVG de onderwerpen waar de NVAVG zich in de jaren 2013 - 2017 op wilde richten beschreven in het document 'Van generalist tot specialist 'verdieping met een brede visie'³. In dit document heeft de vereniging haar ideeën beschreven met betrekking tot de kerngebieden positionering in de gezondheidszorg, profilering in de tweede lijn, wetenschap en verantwoording. In de afgelopen jaren lag deze beleidsvisie ten grondslag aan de verdere ontwikkeling van de arts VG. Veel doelen zijn bereikt. In de afgelopen 20 jaar is de wetenschappelijk onderbouwing van het vakgebied sterk gegroeid, onder andere door de instelling van

twee leerstoelen (Rotterdam en Nijmegen) en de inrichting van een aantal academische werkplaatsen (bijvoorbeeld de meest recente in Groningen). In Rotterdam heeft het onderzoeksprogramma GOUD veel kennis opgeleverd over veroudering. Bij mensen met bijvoorbeeld een verstandelijke beperking. In Nijmegen richt het consortium Sterker op eigen benen zich onder andere op monitoring van de gezondheid, communicatie en ondersteuning in de eerste lijn. Alle onderzoeken vinden plaats in samenwerkingen met zorgorganisaties. Daarnaast is het aantal gepromoveerde artsen VG sterk toegenomen; ten minste 10% van het ledenbestand is gepromoveerd. Voor de NVAVG is het nu tijd om opnieuw stil te staan bij de vraag hoe de medische zorg voor mensen met een verstandelijke beperking verder vormgegeven moet worden.

Missie:

De arts VG levert als specialistisch generalist hoogwaardige evidence based medische zorg aan mensen met een verstandelijke beperking. Deze zorg is gericht op voorkomen, behandelen en beperken van (handicapgebonden) somatische en psychische problematiek in afstemming met andere professionals. Uitgangspunt hierbij is te zorgen voor optimale kwaliteit van leven binnen de gegeven beperkingen.

De visie van de NVAVG wordt in dit document uiteengezet rondom de volgende onderwerpen: ontwikkelingen in het veld, de doelgroep van de arts VG, de expertise van de arts VG en de samenwerking met andere professionals. Per onderwerp worden concrete doelstellingen beschreven die bijdragen aan het bereiken van de gewenste positie, rol en taakinvulling van de arts VG in de toekomst. Deze doelstellingen vormen de basis van het verder te ontwikkelen beleidsplan NVAVG 2020-2024.

Een veld in beweging: de belangrijkste ontwikkelingen

Toenemende en veranderende vraag naar arts VG-zorg

De laatste jaren is de vraag naar zorg geleverd door de arts VG niet alleen toegenomen, maar ook veranderd. De oorzaken van de toenemende vraag liggen deels in de ontwikkeling van de professie en deels in de samenleving. Door vakinhoudelijke ontwikkelingen is de expertise toegenomen waardoor artsen VG inzetbaar zijn op een groter scala aan handicap gebonden problematiek. Daarnaast is de bekendheid van de arts VG verder toegenomen waardoor andere professionals de arts VG steeds beter weten te vinden. Overige ontwikkelingen die van invloed zijn op de vraag naar de arts VG

1. SCP 2018, Zorg voor mensen met een verstandelijke beperking in internationaal perspectief: Een verkenning.

2. <https://nvaug.nl/wp-content/uploads/2019/04/2018-statutenwijziging-website.pdf>.

3. Meerjaren Beleidsplan NVAVG 2013 - 2017 "Van generalist tot specialist 'verdieping met een brede visie'".

betreffen onder andere het afbouwbeleid van intramurale zorg in de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en de toenemende complexiteit van de samenleving die ervoor zorgt dat steeds meer mensen uit de samenleving het zonder ondersteuning niet redden.

Naast de toename is ook de aard van de vraag naar arts VG-zorg veranderd. Maatschappelijke opvattingen hebben ervoor gezorgd dat steeds meer mensen met een verstandelijke beperking buiten de muren van de instelling wonen. Parallel aan deze ontwikkeling is ook het extramuraal aanbod van medische zorg in arts VG-poliklinieken toegenomen⁴. Dit vraagt om (het versterken van de) samenwerking met de huisarts. Cliënten wonende in de wijk krijgen reguliere eerstelijnszorg van de huisarts. De arts VG richt zich in aanvulling daarop op de specifieke handicap gebonden problematiek. Artsen VG zijn een aanspreekpunt voor huisartsen die vragen hebben over handicap gebonden problematiek, maar huisartsen weten de arts VG nog niet altijd goed te vinden. Huisartsen ervaren regelmatig door gebrek aan tijd en kennis problemen in het leveren van medische zorg aan deze doelgroep.

De expertise van de arts VG heeft zich verder ontwikkeld door voortschrijdend wetenschappelijk inzicht en wordt ondersteund door de ontwikkeling van richtlijnen en handreikingen. De verdere professionalisering leidt tevens tot andere werkzaamheden zoals meer bestuurlijk werk (richtlijnen, wetgeving) en meer wetenschappelijke activiteiten. Daarnaast worden artsen VG ook steeds vaker betrokken bij nieuwe doelgroepen (kinderen, psychiatrie, academische expertisecentra, verslavingszorg, forensisch, triple problematiek) waar een verstandelijke beperking ook vaak een rol speelt.

Ontwikkelingen beleid en randvoorwaarden

Ontwikkelingen zijn er niet alleen in vraag en aanbod. Ook de beleidscontext is volop in beweging. Het gaat hierbij dan bijvoorbeeld over de implementatie van de Wzd en het onderbrengen van de 'geneeskundige zorg voor specifieke patiëntgroepen' in de Zvw per 2020. Steeds meer artsen VG anticiperen op deze veranderende situatie, dit is zichtbaar in de beginnende ontwikkeling naar zelfstandig ondernemerschap waarin de arts VG zorg verleent niet in dienst zijnde van een zorgorganisatie. De randvoorwaarden zoals voldoende secretariële en vakinhoudelijke ondersteuning om het werk uit te voeren zijn in de zorgorganisaties niet altijd optimaal. Zowel de financiering als de informatiesystemen spelen op sommige punten een belemmerende rol in de uitvoering van het werk van de arts VG en de samenwerking met andere professionals. Zo vormt (digitale) informatie-uitwisseling tussen verschillende partijen waarmee de arts VG samenwerkt een knelpunt. Momenteel zijn er ontwikkelingen in de systemen die dit faciliteren, deze zijn echter nog niet landelijk geïmplementeerd.

Doelgroep arts VG

De arts VG is specifiek opgeleid om in de bijzondere medische zorgbehoeften van mensen met verstandelijke beperkingen te voorzien. De variëteit aan zorgvragen waarmee de arts VG wordt geconfronteerd is door de diversiteit van de doelgroep erg groot. Door het specialistisch generalistisch karakter van het zorgaanbod van de arts VG zijn er ook verschillende andere doelgroepen naast mensen met een verstandelijke beperking die baat hebben bij de kennis en expertise van de arts VG.

Met het oog op verdere professionalisering is het belangrijk om de doelgroep van de arts VG te definiëren.

Definitie doelgroep:

De primaire doelgroep van de arts VG is kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking zoals gedefinieerd door de AAIDD en de DSM 5. Daarnaast behoren mensen met gelijkgestelde aandoeningen, zoals autisme en NAH tot de doelgroep, indien de problematiek en de zorg die zij nodig hebben, aansluiten bij de kennis en kunde van de arts VG.

Bij een verstandelijke beperking dienen volgens de DSM5 beperkingen te bestaan in zowel het verstandelijk als het adaptieve functioneren, in de volgende domeinen:

- Het conceptuele (onderwijs)domein betreft onder andere competenties op het gebied van het geheugen, taal, lezen, schrijven, rekenkundig redeneren, het verwerven van praktische kennis, probleem oplossen en het beoordelen van nieuwe situaties.
- Het sociale domein betreft onder andere het besef van de gedachten, gevoelens en ervaringen van anderen (empathie), interpersoonlijke communicatieve vaardigheden, het vermogen om vriendschap te sluiten en het sociale oordeelsvermogen.
- Het praktische domein omvat het leervermogen en zelfmanagement in verschillende levenssituaties, waaronder zelfverzorging, de verantwoordelijkheden van een baan, geldbeheer, vrijetijdsbesteding, zelfmanagement van gedrag, en het plannen van taken op school en het werk.

De expertise van de arts VG: een specialistisch generalist

De arts VG is dé specialist op het gebied van gezondheidsproblematiek voor mensen met een verstandelijke beperking. De arts VG is specifiek opgeleid om in de bijzondere medische

4. Poliklinieken voor mensen met een verstandelijke beperking (2012). Significant Public - Inzicht in de uitvoeringspraktijk van arts VG-poliklinieken – een inventarisatie (2019).

zorgbehoeften van mensen met een verstandelijke beperking te voorzien. Deze specifieke zorgbehoeften stellen een aantal (samenhangende) eisen aan (het functioneren van) de arts VG. De arts VG onderscheidt zich hierdoor op een aantal punten van andere medische professionals⁵.

Figuur 1. Schematische weergave expertise van de arts VG.

1. Gedegen en hoogwaardige diagnostiek bij atypische klachten

De beperkingen van de doelgroep op het gebied van communicatie, tempo en ziektebesef vragen om gedegen en hoogwaardige diagnostiek door de arts VG. Diagnostiek is complexer door verschillende kenmerken zoals een atypische presentatie van gezondheidsklachten, etiologiegerelateerde aandoeningen, een afwijkende prevalentie van aandoeningen, een disharmonisch ontwikkelingsprofiel, multifactorieel bepaalde klachten en multi-morbiditeit. Een ander complicerende factor is dat veel mensen in deze doelgroep niet in staat zijn om reguliere diagnostiek te verdragen. De arts VG heeft specialistische communicatieve vaardigheden. De communicatie vindt in eerste instantie altijd met de patiënt zelf plaats. Wanneer de beperking dat niet, of slechts gedeeltelijk toestaat, wordt het cliëntensysteem bij de communicatie betrokken. Doorgaans wordt het gesprek bepaald door de combinatie van anamnese en heteroanamnese⁶.

2. Diagnostiek en behandeling van psychische en psychiatrische stoornissen

Gedragsproblemen komen veel voor bij mensen met een verstandelijke beperking. Soms zijn deze gebaseerd op een psychiatrische stoornis, maar ook andere oorzaken komen voor. Als bijvoorbeeld een cliënt lichamelijk ongemak zelf niet goed kan aangeven, zal hij deze klachten doorgaans uiten door verandering in gedrag. Veranderingen in het gedrag worden vaak wel opgemerkt, maar niet direct in verband gebracht met een mogelijk lichamelijke klacht. De arts VG speelt een belangrijke rol in de diagnostiek van psychische en psychiatrische stoornissen en gebruikt hiervoor o.a. de kennis en expertise over somatische oorzaken van probleemgedrag, psychiatrische stoornissen en syndromen in relatie tot de verstandelijke beperking. Indien er sprake is van psychiatrische problematiek of probleemgedrag bij mensen met een verstandelijke beperking, kan de arts VG een behandeling starten

6. NVAVG (2012), Zorgaanbod van de arts VG, wat doet de arts voor verstandelijke gehandicapten?

conform de geldende richtlijnen. Echter, de door een verstandelijke beperking bemoeilijkte diagnostiek, de beperkte wetenschappelijke verankering en de vigerende wet -en regelgeving (o.a. rond vrijheidsbeperking), maken het voor een arts VG tot een complexe en arbeidsintensieve taak om weloverwogen en professioneel verantwoorde medicamenteuze ondersteuning te geven bij psychische en psychiatrische stoornissen. Hierbij past de arts VG kennis van psychische en psychiatrische stoornissen, medicatie (in het bijzonder psychofarmaca) en interacties toe en wordt de inzet van psychofarmaca regelmatig en methodisch geëvalueerd met aandacht voor eventuele bijwerkingen.

3. Integreren generalistische vaardigheden en kennis uit verschillende medische vakgebieden

De doelgroep van de arts VG vereist kennis van verschillende medische vakgebieden omdat bij mensen met een verstandelijke beperking multi-morbiditeit en multifactorieel bepaalde aandoeningen vaak een rol spelen, en beperkt motorisch functioneren, zintuigstoornissen, epilepsie en probleemgedrag/psychiatrische problematiek vaak en in verschillende combinaties voorkomen. De arts VG heeft hierin aandacht voor de mens als geheel en niet alleen voor een onderdeel hiervan. De arts VG stemt de medisch zorg af met het cliëntsysteem en andere (medisch) professionals. De arts VG diagnosticeert (anamnese/onderzoek/aanvullend onderzoek) en behandelt de handicap gebonden aandoeningen, bepaalt de inhoud van het medisch deel van het individuele zorgplan, vervult handicapgerelateerde preventieve gezondheidszorgtaken en adviseert over algemene gezondheidstaken. De arts VG integreert kennis en vaardigheden uit diverse medische vakgebieden en communiceert met een veelheid aan (paramedische) professionals. Als dé specialist voor mensen met een verstandelijke beperking geeft de arts VG advies aan andere specialismen wanneer het gaat om gezondheidsproblemen bij mensen met verstandelijke beperkingen. De arts VG adviseert ook over ethische en morele afwegingen vanwege de beperkingen van de doelgroep op het gebied van wilsbekwaamheid en zelfbepaling. De arts VG kent en bewaakt hierbij goed haar grenzen.

4. Proactieve monitoring van de gezondheid

In het huidige tijdsgewricht waar medische zorg vaak vraaggestuurd wordt geleverd, handelt de arts VG proactief. Dit is van belang omdat mensen met een verstandelijke beperking hun gezondheidsklachten in veel gevallen op een atypische manier of helemaal niet uiten. Daarnaast is de prevalentie van aandoeningen anders van aandoeningen anders is bij mensen met een verstandelijke beperking. De arts VG zoekt proactief naar (etiologie-gebonden) comorbiditeit en risicofactoren die op basis van wetenschappelijk onderzoek te verwachten zijn. Bijvoorbeeld bij een toenemend aantal syndromen die leiden tot een verstandelijke beperking, is in kaart gebracht, welke overige lichamelijke en geestelijke comorbiditeit gedurende de levensloop specifiek kan optreden.

Voor steeds meer syndromen is een zogenaamd health watch programma (monitoringsschema voor medische begeleiding) ontwikkeld waarbij op basis van wetenschappelijke kennis te verwachten comorbiditeit en risicofactoren actief worden opgespoord door middel van interdisciplinaire screening en follow-up⁷. Deze proactieve aanpak is kenmerkend voor de beroepsuitoefening van de arts VG.

Doel(stellingen) van de toekomstige positie van de arts VG:

- De arts VG heeft de mogelijkheid om kennis en expertise aan alle mensen met een verstandelijke beperking te leveren, ongeacht waar de cliënt verblijft of dagbesteding krijgt;
- De arts VG is in staat deze zorg te leveren in verschillende organisatievormen;
- De arts VG heeft een duidelijke positie ten opzichte van andere (medische)professionals binnen het zorgveld van de gehandicaptenzorg en de algemene gezondheidszorg en deze positie wordt helder gecommuniceerd;
- De arts VG verstevigt de inhoudelijke expertise, onder andere door multidisciplinaire richtlijnontwikkeling;
- De arts VG organiseert de zorg op een doelmatige en effectieve wijze en beschikt over de benodigde (professionele) secretariële en vakinhoudelijke ondersteuning;
- De arts VG beschikt over een elektronisch patiëntendossier dat tegemoetkomt aan het leveren van complementaire zorg;
- De 24-uurs bereikbaarheid van de arts VG voor telefonische specialistische consultatie van de arts VG is georganiseerd;
- De arts VG volgt nascholing om bij te blijven in het vakgebied en zich verder te bekwalmen.

Doel(stellingen) beroepsvereniging NVAVG:

- De NVAVG ondersteunt en draagt bij aan uitbreiding van het aantal leerstoelen en academische werkplaatsen en stimuleert het verrichten van wetenschappelijk onderzoek door de arts VG;
- De NVAVG is betrokken bij de ontwikkelingen in haar veld en zoekt daarbij indien nodig verbindingen met nieuwe en bestaande partijen;
- De NVAVG faciliteert dat basisartsen meer kennis hebben over mensen met een verstandelijke beperking wat leidt tot een toestroom naar de opleiding tot arts VG;
- De NVAVG wordt verder geprofessionaliseerd door een dagdagelijks bestuur en beleidsmatige ondersteuning en profilering op beleidsdossiers;
- De NVAVG onderschrijft het VN-verdrag waarbij mensen met een verstandelijke beperking dezelfde rechten hebben net als iedere burger. Dit betekent dat mensen met een verstandelijke beperking net zoals andere burgers ingeschreven staan bij een huisarts. Zij ontvangen generalistische medische hulpverlening overdag via de huisartsenpraktijken en in de avond-, nacht- en weekenden via de huisartsenpost.

7. Multidisciplinaire werkgroep 'Specialistische professionalisering in de (gezondheids)zorg voor verstandelijk gehandicapten (2016), Extramuraal behandeling van mensen met verstandelijke beperkingen: een voorstel voor interdisciplinaire comorbiditeitsclusters.

Samenwerking en afstemming met verschillende professionals

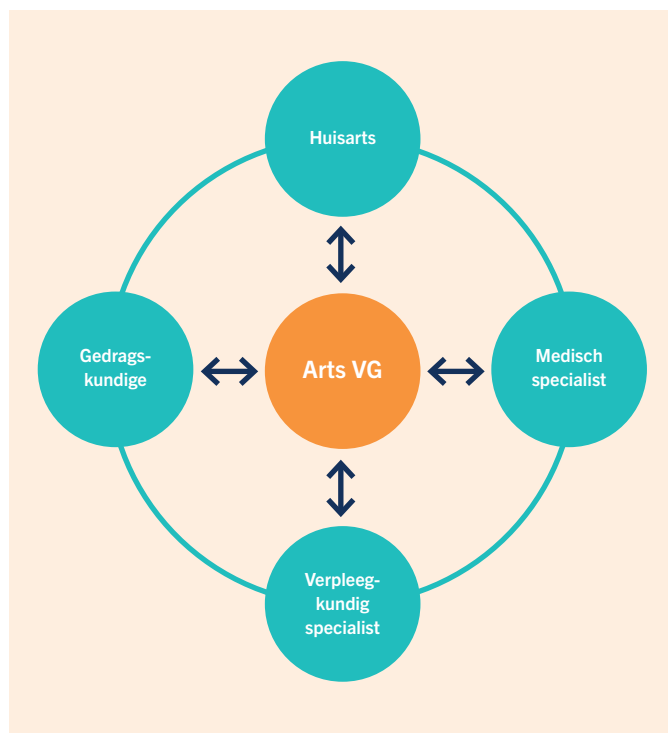
De arts VG werkt nauw samen met verschillende professionals. Door verdere professionalisering van de arts VG en de beperkte capaciteit is er steeds meer aandacht voor en behoefte aan taakherschikking met de huisarts, gedragsdeskundige, medisch specialist en verpleegkundig specialist.

Om te komen tot een toekomstbestendige visie op de rol en positie van de arts VG is het belangrijk om de samenwerking met de andere bij de zorg betrokken professionals te definiëren. We gaan hierbij specifiek in op de samenwerking rond de medische zorg. De arts VG werkt daarnaast ook nauw samen met de doktersassistente, praktijkverpleegkundige, paramedici, vaktherapeuten en medisch secretaresse, maar ook met professionals die geen medische opleiding hebben zoals begeleiders.

De belangrijkste samenwerkingspartners rond de medische zorg van de doelgroep door de arts VG zijn:

1. Huisarts;
2. Gedragsdeskundige;
3. Medisch specialist;
4. Verpleegkundig specialist.

Figuur 2. Schematische weergave samenwerkingspartners arts VG rond de medische zorg.

Huisarts

Door de toegenomen extramuralisering komen steeds meer mensen met een verstandelijke beperking terecht in (reguliere) huisartsenpraktijken. De huisarts biedt hierbij huisartsenzorg volgens de richtlijnen van de beroepsgroep. Door beperkte kennis over de specifieke zorgbehoeften van mensen met verstandelijke beperkingen ontstaan soms knelpunten bij het leveren van huisartsenzorg. De arts VG kan de huisarts vanuit zijn expertise hierbij ondersteunen. Uitgangspunt hierbij is dat de huisarts en de arts VG in optimale samenwerking complementaire zorg leveren. Waar de vroegere generatie arts VG vaak een huisartseneeskunde achtergrond had, zijn de artsen VG die thans vaak als basisarts in de huidige opleiding tot arts VG stromen niet meer opgeleid in de huisartsgeneeskundige zorg. De arts VG heeft zich ontwikkeld tot expert op het gebied van gezondheidsproblematiek voor mensen met een verstandelijke beperking. De arts VG behandelt complementair aan de huisarts de handicap gebonden aandoeningen, is verantwoordelijk voor het medisch deel van het individuele zorgplan, vervult handicapgerelateerde preventieve gezondheidszorgtaken en adviseert over algemene gezondheidstaken (zoals vaccinaties, infectiepreventie, zintuigenscreening, arbozorg en hygiëne en kwaliteitsbewaking van de handicap gebonden zorg). De huisarts biedt (acute), generalistische medische hulpverlening aan alle op naam in de praktijk ingeschreven patiënten. De huisarts kan ook acute zorg op het instellingsterrein leveren, mits daarover adequate afspraken zijn gemaakt tussen de huisarts, huisartsenpost en de instelling⁸.

Gedragsdeskundige

Veel mensen met een verstandelijke beperking hebben psychische, psychiatrische en/of gedragsproblemen, of medische problemen die zich uiten als gedragsproblemen. In de multidisciplinaire samenwerking rond de gezondheid is de gedragsdeskundige (psycholoog en orthopedagoog) daarom een van de belangrijkste samenwerkingspartners van de arts VG. Zij hebben bijvoorbeeld ook een belangrijke signalerende functie voor het vaststellen van (medische) problemen. Daarnaast hebben gedragsdeskundigen een belangrijke rol met betrekking tot aanvullende diagnostiek en behandeling.

Medisch specialisten

De arts VG is voor medisch specialisten als de revalidatiearts, neuroloog en psychiater een belangrijke samenwerkingspartner voor afstemming over gezondheidsproblematiek voor mensen met een verstandelijke beperking. Medisch specialisten kunnen artsen VG onder andere consulteren over specifieke handicapgebonden gezondheidsproblematiek, ethische dilemma's, wilsbekwaamheid ten aanzien van behandelbeslissingen, diagnostische dilemma's, behandeladvies, slaapproblemen, preventie, psychische problemen, vragen rond cyclusregulatie en anticonceptie, syndroom gebonden problematiek en psychofarmaca. Met de kinderarts is de

samenwerking intensief vanwege de transitie van kinderarts naar arts VG wanneer een kind met een verstandelijke beperking 18 jaar of ouder wordt⁹. Dan gaat het bijvoorbeeld ook om de coördinatie van complex medische zorg en zorg in de eerste lijn. Daarnaast is de klinisch geneticus een belangrijke samenwerkingspartner als het gaat om diagnostiek naar de oorzaak van de beperking. In academische syndroompoli's werken, afhankelijk van de aard van het syndroom (welke comorbiditeit kan verwacht worden op grond van het syndroom), artsen VG meestal met meerdere medisch specialisten alsook paramedici en gedragsdeskundigen samen¹⁰.

Verpleegkundig specialist

De verpleegkundig specialist (hierna: VS) is in Nederland een relatief nieuwe beroepsgroep. Verpleegkundig specialisten kijken met een medische bril op naar lichamelijke/geestelijke klachten. De VS beschikt over kennis op het gebied van lichamelijke en geestelijke gezondheidsproblematiek en comorbiditeit. Tevens heeft de VS kennis van belangrijke syndroomgerelateerde morbiditeit. De VS is wettelijk bevoegd om een behandeling te starten, bijvoorbeeld met medicijnen. Naast de medische taken vervult de VS vaak een brugfunctie tussen het medische en verpleegkundige zorgdomein. De inzet van verpleegkundig specialisten sluit goed aan bij de maatschappelijke ontwikkeling in de verstandelijk gehandicaptenzorg en de gewenste taakherschikking en opvattingen over kwaliteit van leven in de verstandelijke gehandicaptenzorg. Deze taakafbakening biedt kansen maar moet nog verder ontwikkeld worden.

Doelstellingen voor verdere ontwikkeling van de samenwerking met andere professionals:

- a. Artsen VG en andere professionals kennen elkaars vakgebied, competenties en grenzen, zowel op collectief als individueel niveau;
- b. Artsen VG en andere professionals weten hoe ze elkaar kunnen bereiken om in een optimale samenwerking complementaire zorg te kunnen leveren;
- c. Werkafspraken over taakafbakening en samenwerking met andere professionals is zoveel mogelijk uitgewerkt in procesafspraken en richtlijnen/standaarden;
- e. Er zijn afspraken over het uitwisselen van informatie en de informatiesystemen zijn op elkaar zijn aangesloten;
- d. Ziekenhuizen, huisartsenposten en huisartsen hebben een arts VG-consulent die ze 24/7 kunnen raadplegen;
- f. Er is een financieringsstructuur voor samenwerking tussen de arts VG en andere professionals, inclusief specialistische arts VG-zorg in aanvulling op lokale arts VG-zorg, zoals via expertisecentra, consultatie van een expert, of bij een second opinion.

9. Landelijke Werkgroep Transitie (2013), Handreiking transitie van zorg bij adolescenten met een verstandelijke beperking.

10. Multidisciplinaire werkgroep 'Specialistische professionalisering in de (gezondheids)zorg voor verstandelijk gehandicapten (2016), Extramurale behandeling van mensen met verstandelijke beperkingen: een voorstel voor interdisciplinaire comorbiditeitsclusters.

Bijlage 1. Betrokken bij totstandkoming visie

De totstandkoming van deze visie is begeleid door een stuurgroep van enkele bestuursleden van de NVAVG. In een drietal kerngroepbijeenkomsten is deze visie voor de komende jaren tot stand gekomen met input de volgende betrokkenen:

- Artsen VG (mede namens NVAVG);
- Huisartsen;
- GZ-psycholoog;

- Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN);
- Ieder(in);
- Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland Verpleegkundig specialisten (V&VN VS);
- Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO);
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Het bestuur van de NVAVG bedankt de betrokkenen voor hun inspanningen.

Bijlage 2. Overzicht doelstellingen

Onderwerp	Beschrijving doelstelling
Toekomstige positie arts VG	<p>De arts VG heeft de mogelijkheid om kennis en expertise aan alle mensen met een verstandelijke beperking te leveren, ongeacht waar de cliënt verblijft of dagbesteding krijgt;</p> <p>De arts VG is in staat deze zorg te leveren in verschillende organisatievormen;</p> <p>De arts VG heeft een duidelijke positie ten opzichte van andere (medische)professionals binnen het zorgveld van de gehandicaptenzorg en de algemene gezondheidszorg en deze positie wordt helder gecommuniceerd;</p> <p>De arts VG verstevigt de inhoudelijke expertise, onder andere door multidisciplinaire richtlijnontwikkeling;</p> <p>De arts VG organiseert de zorg op een doelmatige en effectieve wijze en beschikt over de benodigde (professionele) secretariële en vakinhoudelijke ondersteuning;</p> <p>De arts VG beschikt over een elektronisch patiëntendossier dat tegemoetkomt aan het leveren van complementaire zorg;</p> <p>De 24-uurs bereikbaarheid van de arts VG voor telefonische specialistische consultatie van de arts VG is georganiseerd;</p> <p>De arts VG volgt nascholing om bij te blijven in het vakgebied en zich verder te bekwamen;</p>
Beroepsvereniging NVAVG	<p>De NVAVG ondersteunt en draagt bij aan uitbreiding van het aantal leerstoelen en academische werkplaatsen en stimuleert het verrichten van wetenschappelijk onderzoek door de arts VG;</p> <p>De NVAVG is betrokken bij de ontwikkelingen in haar veld en zoekt daarbij indien nodig verbindingen met nieuwe en bestaande partijen;</p> <p>De NVAVG faciliteert dat basisartsen meer kennis hebben over mensen met een verstandelijke beperking wat leidt tot een toestroom naar de opleiding tot arts VG;</p> <p>De NVAVG wordt verder geprofessionaliseerd door een dagdagelijks bestuur en beleidsmatige ondersteuning en profilering op beleidsdossiers;</p> <p>De NVAVG onderschrijft het VN-verdrag waarbij mensen met een verstandelijke beperking dezelfde rechten hebben net als iedere burger. Dit betekent dat mensen met een verstandelijke beperking net zoals andere burgers ingeschreven staan bij een huisarts. Zij ontvangen generalistische medische hulpverlening overdag via de huisartsenpraktijken en in de avond, nacht en weekenden via de huisartsenpost;</p>
Samenwerking met andere professionals	<p>Artsen VG en andere professionals kennen elkaars vakgebied, competenties en grenzen, zowel op collectief als op individueel niveau;</p> <p>Artsen VG en andere professionals weten hoe ze elkaar kunnen bereiken om in een optimale samenwerking complementaire zorg te kunnen leveren;</p> <p>Werkafspraken over taakafbakening en samenwerking met andere professionals is zoveel mogelijk uitgewerkt in procesafspraken en richtlijnen/standaarden;</p> <p>Er zijn afspraken over het uitwisselen van informatie en de informatiesystemen zijn op elkaar zijn aangesloten; Ziekenhuizen, huisartsenposten en huisartsen hebben een arts VG-consulent die ze 24/7 kunnen raadplegen;</p> <p>Er is een financieringsstructuur voor samenwerking tussen de arts VG en andere professionals, inclusief specialistische arts VG-zorg in aanvulling op lokale arts VG-zorg, zoals via expertisecentra, consultatie van een expert, of bij een second opinion.</p>

